

RP 119/2007 rd

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om utkomststöd

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att lagen om utkomststöd ändras. I lagen skall tas in föreskrifter om tidsfrister för behandlingen av utkomststödsärenden. Målet är att man i alla kommuner skall kunna få ett utkomststödsbeslut utan dröjsmål, dock senast den sjunde vardagen efter att ansökan har inlämnats. I brådskande fall skall beslutet fattas samma dag eller senast följande vardag. Beslutet skall likaså verkställas utan dröjsmål. Klienten skall också ges tillfälle till ett personligt samtal med en socialarbetare eller social-

handledare senast den sjunde vardagen efter att han eller hon begärt det.

Dessutom skall gränsen för justering av förskotten på statsandelen för kostnaderna för det grundläggande utkomststödet sänkas från nuvarande tio procent till fem procent.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2008 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2008.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLLSFÖRTECKNING.....	2
ALLMÄN MOTIVERING.....	3
1. Inledning	3
2. Nuläge	3
2.1. Brådskande behandling av utkomststödsärenden	3
2.2. Tidsbegränsade bestämmelser i annan lagstiftning om social- och hälsovård	4
2.3. Statsandelen för det grundläggande utkomststödet	5
3. Bedömning av nuläget	5
3.1. Behandlingen av utkomststödsärenden	5
3.2. Statsandelen för det grundläggande utkomststödet	7
4. Målsättning och de viktigaste förslagen.....	8
5. Propositionens konsekvenser	8
5.1. Ekonomiska konsekvenser	8
5.2. Konsekvenser för den offentliga förvaltningen	10
5.3. Konsekvenser för socialvårdsklienternas ställning.....	10
6. Beredningen av propositionen	10
7. Samband med andra propositioner.....	11
DETALJMOTIVERING.....	11
1. Lagförslag.....	11
2. Ikraftträdande.....	14
LAGFÖRSLAG	15
Lag om ändring av lagen om utkomststöd	15
BILAGA.....	17
PARALLELLTEXT	17
Lag om ändring av lagen om utkomststöd	17

ALLMÄN MOTIVERING

1. Inledning

Enligt 14 § 4 mom. i lagen om utkomststöd (1412/1997, nedan *utkomststödslagen*) skall utkomststödsärenden behandlas utan dröjsmål i kommunen.

Statsrådet fattade den 2 oktober 2003 ett principbeslut om tryggnad av framtiden inom det sociala området. Principbeslutet innehåller riktlinjer för åren 2004–2007 gällande omgående behandling av utkomststödsärenden och bedömning av utkomststöds klienternas behov av socialservice. För att tillgången till service och servicens kvalitet skall tryggas beslutade statsrådet att tillhandahållandet av socialservice skall förbättras med hjälp av bestämmelser som skapar klarhet i fråga om den tid inom vilken klientens servicebehov skall bedömas. Enligt principbeslutet inleds lagberedningsarbetet med de lagändringar som berör servicen för äldre samt det kommunala socialarbetet. Lagändringarna genomförs stegvis med början år 2005. Den ändring av socialvårdslagen som gäller bedömning av äldre personers behov av socialservice trädde i kraft i början av mars 2006.

Utkomststödet struktur och finansiering ändrades vid ingången av år 2006. Riksdagens social- och hälsovårdsutskott ansåg i sitt betänkande (ShUB 34/2005 rd) med anledning av regeringspropositionen gällande denna ändring (RP 164/2005 rd) att det är viktigt att en tidsfrist för behandlingen av utkomststödsärenden fastställs i lag. Social- och hälsovårdsutskottet krävde att social- och hälsovårdsministeriet skulle bereda en proposition om saken till riksdagen. Utskottet krävde också att man skulle utreda huruvida det finns möjligheter att på lagnivå ta in bestämmelser om socialvårdsklientens rätt till bedömning av behovet av socialvård samt om klientens rätt att få den service han eller hon behöver inom en bestämd tid.

De ändringar gällande omgående behandling av utkomststödsärenden och rätten att bli mottagen hos en socialarbetare som föreslås i propositionen hör till den första fasen av det

successiva införandet av den socialgaranti som avses i regeringsprogrammet för Matti Vanhanens andra regering.

2. Nuläge

2.1. Brådskande behandling av utkomststödsärenden

Utkomststödet är den stödform inom socialvården som skall utnyttjas i sista hand då det gäller att trygga åtminstone den oundgängliga utkomst som en person eller familj behöver för ett människovärdigt liv. Enligt 19 § 1 mom. i grundlagen har var och en som inte förmår skaffa sig den trygghet som behövs för ett människovärdigt liv rätt till oundgänglig försörjning och omsorg. Utkomststödet är en central penningförmån när det gäller att tillgodose denna rättighet.

Enligt 21 § 1 mom. i grundlagen har var och en rätt att på ett behörigt sätt och utan ogrundat dröjsmål få sin sak behandlad av en domstol eller någon annan myndighet som är behörig enligt lag. Kravet på att ett ärende skall behandlas utan dröjsmål hör till de garantier för god förvaltning som enligt grundlagen skall tryggas i lag. Enligt 23 § i förvaltningslagen (434/2003) skall ärendena behandlas utan ogrundat dröjsmål. Genom en lag som trädde i kraft den 1 april 2001 (923/2000) utökades 14 § i utkomststödslagen med ett nytt 4 mom., där det föreskrivs att utkomststödsärenden skall behandlas utan dröjsmål i kommunen.

Till de olika faserna vid behandlingen av utkomststödsärenden hör mottagandet av ansökan, utredningen av ärendet, inhämtandet av eventuell tilläggsutredning, antingen så att klienten uppmanas tillstå utredningen eller så att myndigheten självant skaffar den, samt beslutsfattandet. Enligt motiveringen till regeringsproposition (RP 134/2000 rd) förutsätter det nämnda lagrummet att man vid alla dessa behandlingsfaser skall sträva efter att behandlingen sker utan dröjsmål. Den ansökan som lämnas in av en person

som ansöker om utkomststöd skall tas till behandling utan dröjsmål och då de uppgifter som är nödvändiga för avgörandet har erhållits skall man sträva efter att fatta beslut i ärendet så fort som möjligt. Om man blir tvungen att begära tilläggsutredning för att behovet av utkomststöd skall kunna klarläggas, skall ärendet avgöras utan dröjsmål efter att de behövliga uppgifterna har erhållits. Man skall också fästa vikt vid att det beviljade stödet utbetalas snabbt.

Social- och hälsovårdsministeriet har i sina handböcker för dem som tillämpar utkomststödslagen (SHM, Handböcker 2001:7, 2003:10 och Publikationer 2007:11) fäst vikt vid att utkomststödsansökningar skall behandlas utan dröjsmål och att en utkomststöds klient skall ha rätt att besöka en socialarbetare eller socialhandledare. Social- och hälsovårdsministeriet har uppmanat kommunerna att vid behov ordna mottagning av jourkaraktär för klienter som är i behov av hjälp och att även i övrigt se till att den som ansöker om stöd får den hjälp han eller hon behöver i tillräckligt god tid.

Ett av målen i mål- och verksamhetsprogrammet för social- och hälsovården för åren 2000–2003 (TATO-programmet) var att trygga tillgången till service. Enligt en av åtgärdsrekommendationerna i programmet borde kommunen se till att utkomststöds systemet fungerar väl och enligt bestämmelserna samt försäkra sig om att en klient som anhåller om utkomststöd får sitt ärende behandlat senast en vecka efter att han eller hon har anmält sitt behov av stöd. Enligt motiveringen till den regeringsproposition som gäller 14 § 4 mom. i utkomststödslagen skall en vecka betraktas som ett riktgivande mål för den tid inom vilken en person som ansöker om stöd borde få sitt ärende behandlat.

2.2. Tidsbegränsade bestämmelser i annan lagstiftning om social- och hälsovård

De ändringar i folkhälsolagen (66/1972) och i lagen om specialiserad sjukvård (1062/1989) som gäller tryggande av tillgången till vård trädde i kraft i början av mars 2005. Enligt dessa bestämmelser skall en patient vardagar under tjänstetid omedel-

bart kunna få kontakt med hälsovårdscentralen. När det gäller vård som inte är brådskande skall en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården göra en bedömning av vårdbehovet senast den tredje vardagen från det att patienten tog kontakt med hälsovårdscentralen. Vård som har konstaterats vara medicinskt eller odontologiskt nödvändig skall ordnas inom skäligen tid, inom primärvården dock senast tre månader från det att vårdbehovet bedömdes. Inom den specialiserade sjukvården skall bedömningen av vårdbehovet inledas senast tre veckor från det att remissen anlände till en verksamhetsenhet inom hälsovården. Sådan specialiserad sjukvård som på basis av bedömningen av vårdbehovet konstaterats vara medicinskt eller odontologiskt nödvändig skall ordnas senast sex månader från det att vårdbehovet bedömdes.

När det gäller socialvårdslagstiftningen finns liknande bestämmelser om tidsfrister i socialvårdslagen och i den barnskyddslag (417/2007) som träder i kraft vid ingången av år 2008. Den lagändring (125/2006) i socialvårdslagen som gäller äldre personers rätt till bedömning av behovet av socialservice trädde i kraft i början av mars 2006. Enligt denna lagändring skall klientens behov av socialservice i brådskande fall bedömas utan dröjsmål. I andra än brådskande fall är kommunen skyldig att för en person som har fyllt 80 år eller en person som får vårdbidrag för pensionstagare i enlighet med 30 a § 1 mom. 1 punkten i folkpensionslagen tillhandahålla en bedömning av behovet av socialservice senast den sjunde vardagen efter det att personen i fråga eller hans eller hennes lagliga företrädare eller anhöriga eller någon annan person eller en myndighet har tagit kontakt med den myndighet i kommunen som ansvarar för socialservicen.

Sedan ett barnskyddsärende har inletts skall en socialarbetare eller någon annan anställd inom barnskyddet enligt 26 § 2 mom. i den nya barnskyddslagen omedelbart bedöma barnets eventuella brådskande behov av barnskydd. Efter att ha mottagit en anmälan eller efter att ha blivit kontaktad i motsvarande syfte skall socialarbetaren senast den sjunde vardagen avgöra om en utredning av behovet av barnskydd skall inledas i ärendet.

Utredningen av behovet av barnskydd skall göras utan obefogat dröjsmål och den skall färdigställas inom tre månader från att barnskyddsärendet inleddes.

Den speciallagstiftning som gäller socialvården innehåller inga föreskrifter om de situationer där kommunen inte klarar av att iaktta de ovan nämnda tidsfristerna. I sådana fall där kommunens försummelse är av betydelse på riksplanet och kommunen inte har vidtagit åtgärder för att rätta till situationen, kan länsstyrelsen med stöd av 24 § i lagen om statsandelar till kommunerna (1147/1996), efter att ha hört vederbörande ministerium, vid vite ålägga kommunen att uppfylla sina lagstadgade förpliktelser.

2.3. Statsandelen för det grundläggande utkomststödet

Utkomststödet struktur och finansiering förändrades genom en lag som trädde i kraft vid ingången av år 2006 (1218/2005). Utkomststödet struktur förnyades så att stödet delades in i grundläggande utkomststöd, kompletterande utkomststöd och förebyggande utkomststöd. Det grundläggande utkomststödet lösgjordes från den allmänna statsandelen för social- och hälsovården. Statsandelen för det grundläggande utkomststödet uppgår till 50 procent av kommunens kostnader för det grundläggande utkomststödet.

Statsandelen för det grundläggande utkomststödet betalas till kommunerna i förskott. Avsikten är att förskottens belopp så väl som möjligt skall motsvara kommunens faktiska kostnader för det grundläggande utkomststödet. Enligt den regeringsproposition som gäller utkomststödet struktur och finansiering är avsikten att kommunerna åtminstone inte i någon betydande utsträckning skall bli tvungna att använda sina egna medel för den andel av kostnaderna för det grundläggande utkomststödet som skall täckas med statsandelen.

Storleken av förskotten på statsandelen för det grundläggande utkomststödet bestäms på basis av de faktiska kostnaderna för det grundläggande utkomststödet det år som började två år före finansåret. För justering av förskotten skall kommunerna enligt 5 b §

4 mom. i utkomststödslagen varje år senast den 31 augusti lämna länsstyrelsen uppgifter om de kostnader som det grundläggande utkomststödet gett upphov till fram till utgången av juni under finansåret samt en uppskattning av de kostnader som det grundläggande utkomststödet ger upphov till under tiden juli–december. På basis av kommunernas utredningar justerar länsstyrelsen förskotten för resten av året, om uppskattningen av kostnaderna för det grundläggande utkomststödet under finansåret avviker med minst tio procent från de kostnader som legat till grund för beräkningen av förskotten enligt 5 b § 2 mom. Förskotten justeras från ingången av oktober, så att det sammanlagda årliga beloppet av förskotten motsvarar 50 procent av de uppskattade kostnaderna för det grundläggande utkomststödet under finansåret.

Kommunerna skall senast den 30 april under det år som följer efter finansåret tillstå länsstyrelsen en utredning över de faktiska kostnaderna för det grundläggande utkomststödet (nedan statsandelsutredning). På basis av statsandelsutredningen fattar länsstyrelsen beslut om den slutliga statsandelen för kostnaderna för det grundläggande utkomststödet. Den eventuella överskjutande statsandel som betalats till kommunen återkrävs till staten genom att det överskjutande beloppet dras av från de förskott som senare betalas till kommunen. Länsstyrelsen kan också ålägga kommunen att återbetala den överskjutande statsandelen om dess belopp är betydande.

3. Bedömning av nuläget

3.1. Behandlingen av utkomststödsärenden

Klienterna inom socialvården har svårare och mer mångfacetterade problem än förut. En och samma utkomststödsclients livssituation kan vara tilltrasslad såväl av överskuld-sättning och alkoholproblem som av problem med den mentala och fysiska hälsan. För allt fler klienters del blir problemen dessutom långvariga. Detta kommer till synes t.ex. i antalet långtidsklienter som erhåller utkomststöd. Behovet av utkomststöd kan även upp-

komma i samband med plötsliga förändringar i livssituationen.

Utkomststödet är en förmån som skall utnyttjas i sista hand och som är avsedd för att trygga en persons eller familjs rätt till sådan oundgänglig utkomst som avses i grundlagen. Därför har utkomststödsansökningarnas behandlingstid en väsentlig betydelse också när det gäller att trygga sökandens grundläggande fri- och rättigheter.

Efter att antalet utkomststödsklienter under 1990-talet ökade kraftigt började det förekomma dröjsmål vid behandlingen av utkomststödsärenden. I och med att man i många kommuner har övergått till skriftliga utkomststödsansökningar och infört ett system med förmånshandläggare har behandlingen av ansökningarna för snabbats, men problemet har inte eliminerats helt och hållet.

Behandlingstiderna och metoderna för behandlingen av utkomststödsärenden varierar beroende på tillvägagångssätten inom kommunen och beroende på vilka särdrag som präglar ärendet. I många kommuner behandlas utkomststödsärendena förutom av socialarbetare även av andra tjänsteinnehavare, s.k. förmånshandläggare. Behandlingen av en utkomststödsansökan kan således bli uppdelad i flera faser, eftersom en förmånshandläggare i regel inte har rätt att fatta beslut om stöd i sådana fall som kräver särskild prövning. Förmånshandläggaren kan inte heller nödvändigtvis ge någon heltäckande information om de frågor som hör samman med utkomststödet och har kanske inte beredskap att besvara alla klientens frågor. Klienten skall därför, om han eller hon så önskar, ha en möjlighet att få de råd och den handledning han eller hon behöver samt en möjlighet att kartlägga sina problem tillsammans med en socialarbetare eller socialhandledare.

Om klienten har lämnat in en skriftlig ansökan som inte behövt kompletteras med någon tilläggsutredning har man snabbt kunnat fatta beslut om utkomststödet. Beslutsprocessen kan emellertid fördröjas om utredningen av ärendet förutsätter att klienten personligen skall besöka socialarbetaren. Ibland har klienten i dessa fall kunnat ges en mottagnings- tid först flera veckor senare. Beslutet kan liksom dröja om det behövs tilläggsutredningar i ärendet eller om klienten inte har lämnat in

alla behövliga bilagor och dessa måste begäras särskilt.

Man kan konstatera att det åtminstone tidvis har förekommit problem när det gäller att få en mottagnings- tid hos en socialarbetare, eftersom utkomststöds- klienterna har framfört klagomål och kontaktat olika myndigheter angående denna fråga.

För brådskande fall har man visserligen i kommunerna ordnat jourmottagningar där man kunnat förbigå klientköerna för att snabbare kunna betjäna personer med akut behov av ekonomisk hjälp. Trots eventuella jourarrangemang vid socialbyråerna har kommunerna emellertid inte alltid tillräckligt snabbt kunnat bemöta klienternas akuta behov av utkomststöd. Problem har uppkommit t.ex. under semesterperioden då byråerna varit stängda, varvid jourmottagningen inte alltid har fungerat.

Stödets betalning har dessutom kunnat fördröjas på grund av att det förekommit dröjsmål vid utbetalningen av det stöd klienten beviljats. Eftersom utkomststödet är en förmån som beviljas i sista hand är det viktigt att klienten utan dröjsmål får tillgång till det beviljade stödet.

I samband med den revidering av utkomststöds- lagen som trädde i kraft den 1 april 2001 intogs det inte i lagen, såsom i mål- och verksamhetsprogrammet, någon tidsfrist för behandlingen av utkomststödsärenden. Det ansågs att den skäligen tiden för behandlingen av ett ärende kunde variera från fall till fall och att det inte var ändamålsenligt att ta in en bestämd tidsfrist i lagen. Lagens ordalydelse "utan dröjsmål" har emellertid lämnat rum för tolkning och har inte i alla situationer styrt verksamheten i kommunerna tillräckligt effektivt. I samband med att lagändringarna godkändes gav riksdagen samtidigt ett uttalande enligt vilket riksdagen förutsatte att social- och hälsovårdsministeriet skulle bevaka att handläggningstiden för utkomststödsärenden nådde upp till målen i mål- och verksamhetsprogrammet för social- och hälsovården (RSv 112/2000 rd).

På begäran av social- och hälsovårdsministeriet insamlade Forsknings- och utvecklingscentralen för social- och hälsovården (Stakes) under åren 2001, 2002 och 2003 statistiska uppgifter om kösituationen för nya

utkomststödsklienter. Den senaste kartläggningen genomfördes våren 2007. Den förfrågning som gjordes i detta sammanhang besvarades av 405 kommuner. Enligt kartläggningen klarade 75 procent av kommunerna av att ta en ny klients utkomststödsansökan till behandling inom 0–5 vardagar. I genomsnitt togs en ny klients utkomststödsansökan till behandling inom 3,9 vardagar. I urbana kommuner var denna tid 6,8 vardagar, i tätortskommuner 5,5 vardagar och i landsbygdskommuner 2,6 vardagar. Enligt den Socialbarometer för år 2007 som Centraförbundet för Socialskydd och Hälsa offentliggjort klarade 88 procent av kommunerna i november 2006 av att fatta beslut med anledning av en utkomststödsansökan inom 1–7 dagar.

Inom ramen för Stakes undersökning utreddes också nya utkomststödsklienters möjligheter att personligen bli mottagna hos en socialarbetare eller socialhandledare. En ny klient måste i genomsnitt vänta 3,8 vardagar på att bli mottagen hos en socialarbetare eller socialhandledare. I urbana kommuner var väntetiden i genomsnitt 7,3 vardagar, i tätortskommuner 5,2 vardagar och i landsbygdskommuner 2,5 vardagar. Enligt Stakes utredning gällande kösituationen meddelade 75 procent av de 20 kommuner som har det största invånarantalet att de kunde erbjuda en ny utkomststödsklient en mottagningstid inom 1–7 vardagar. I landsbygdskommunerna lämnar kunden oftast personligen in sin ansökan till byrån och träffar då samtidigt en anställd.

Riksdagens justitieombudsman har under den senaste tiden gett flera kommuner anmärkningar gällande alltför långa behandlingstider för utkomststödsärenden. Justitieombudsmannen har betonat att var och en enligt grundlagen har rätt att få sin sak behandlad på ett behörigt sätt och utan ogrundat dröjsmål. Det är viktigt att i synnerhet utkomststödsansökningar behandlas utan dröjsmål, eftersom utkomststödet är en central förmån genom vilken vars och ens grundlagsenliga rätt till oundgänglig utkomst och omsorg tryggas. Justitieombudsmannen har uppmärksammat det i utkomststödslagen särskilt betonas att utkomststödsärendena skall behandlas utan dröjsmål. Även om det

inte i lagen har angetts någon tidsfrist för den behandling som anses ske utan dröjsmål har justitieombudsmannen konstaterat att det i lagberedningsdokumenten ansetts att högst en vecka kan betraktas som en sådan vägledande tidsfrist inom vilken ett utkomststödsärende skall tas till behandling.

Justitieombudsmannen har som sin ståndpunkt meddelat att en ansökan om utkomststöd skall tas till behandling och också avgöras inom en vecka i de fall där det inte krävs någon tilläggsutredning för att beslutet skall kunna fattas. I sådana fall där det krävs tilläggsutredning för att man skall kunna fatta beslut i ärendet, skall utredningen begäras eller skaffas senast inom en vecka och beslutet fattas omedelbart efter att den behövliga utredningen inhämtats. (Biträdande JO:s avgöranden 716/4/03, 1147/4/03, 1818/4/03, 138/4/04, 2173/4/04, 2199/4/04, 2353/4/04, 3498/2/04, 3410/4/05, 2057/4/06 och 2688/4/06.)

Enligt 22 § i grundlagen skall det allmänna se till att de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna tillgodoses. Detta betyder bl.a. att kommunerna skall inrikta sina resurser så att utkomststödsärendena kan behandlas utan dröjsmål och så att den som ansöker om utkomststöd får den hjälp han eller hon behöver i tillräckligt god tid.

3.2. Statsandelen för det grundläggande utkomststödet

Bestämmelserna om statsandelen för det grundläggande utkomststödet tillämpades första gången år 2006. Vid den justering av förskotten som gjordes år 2006 ändrades förskottens belopp för 226 kommuners del. Enligt länsstyrelsens beräkningar borde gränsen för justering av förskotten vara lägre än för närvarande. För flera kommuners del var det euromässigt fråga om en avsevärd avvikelse från de faktiska kostnaderna. År 2006 överskreds gränsen för justering av förskotten i 56 procent av kommunerna. I ca 21 procent av kommunerna avvek förskottens belopp från de kostnader som kommunen uppgett med minst fem men under tio procent. I flera kommuner var beloppet av de överbetalda överskotten så stort att kommunen även

efter justeringen blev tvungen att återbetala en del av förskotten.

Enligt Stakes utkomststødsstatistik har utgifterna för utkomststødet minskat sedan år 2004. Om minskningen av utgifterna fortgår kommer de förskott kommunerna erhåller för det grundläggande utkomststødet att vara alltför stora i förhållande till de slutliga kostnaderna.

4. Målsättning och de viktigaste förslagen

Eftersom utkomststødet är en förmån som beviljas i sista hand är det särskilt viktigt att klienten får utkomststødsbeslutet så fort som möjligt. Målet med denna proposition är att skapa garantier för att utkomststødsärendena behandlas omgående. Därför föreslås det att uttrycket "utan dröjsmål" i utkomststødslagen skall ersättas med uttryckliga tidsfrister för ärendenas behandling.

I brådskande fall skall beslutet fattas redan samma eller senast följande vardag. I andra än brådskande fall skall beslutet om utkomststød fattas senast den sjunde dagen efter att ansökan har inlämnats, om den utredning som behövs för beslutsfattandet har inlämnats i samband med ansökan. Lagen föreslås också innehålla bestämmelser om de situationer där klienten inte inom utsatt tid har lämnat in den utredning som krävs för beslutsfattandet.

Klienten skall enligt förslaget ges tillfälle att personligen diskutera sitt utkomststødsärende med en socialarbetare eller socialhandedare senast den sjunde vardagen efter att han eller hon har begärt det. En utkomststødsklient har ofta behov av att få tilläggsutredning angående sitt utkomststødsbeslut samt angående de bestämmelser som gäller utkomststødet. Klienten kan också vara i behov av råd när det gäller att ansöka om primära förmåner eller övrig service.

I propositionen föreslås det att en utkomststødsklient skall kunna hänvisas förutom till en socialarbeters även till en socialhandedares mottagning. Yrkeshögskoleutbildningen har etablerat sig som en del av utbildningssystemet för den sociala sektorn. Enligt lagen om behörighetsvillkoren för yrkesut-

bildad personal inom socialvården (272/2005) kan personer som avlagt yrkeshögskoleexamen med inriktning på det sociala området, dvs. socionomexamen (YH), arbeta som socialhandedare inom den kommunala socialvården. Socialhandedningen håller på att utvecklas till en särskild arbetsform vid socialbyråerna. Socionomexamen (YH) ger socialhandedarna god beredskap att självständigt handha uppgifter som hör samman med sociala stød, rådgivning och handledning, samt kunnande när det gäller att stärka klientens handlingskraft och delaktighet.

Det föreslås att 5 b § 4 mom. i utkomststødslagen skall ändras så att gränsen för justering av förskotten sänks från tio procent till fem procent. Detta innebär att förskotten bättre än för närvarande kommer att överensstämma med de slutliga kostnaderna och att beloppet av de överskjutande statsandelar som återkrävs av kommunerna kommer att minska. De kommuner som fått alltför små förskott kommer å andra sidan att få tillgång till statsandelarna snabbare än förut.

Under beredningen utreddes också möjligheterna att utöver den procentuella gränsen dessutom fastställa en euromässig gräns, vars överskridande skulle medföra en justering av förskotten. Kommunernas utgifter för det grundläggande utkomststødet varierar emellertid så mycket beroende på kommunens storlek att det visade sig vara svårt att fastställa en sådan euromässig gräns som skulle motsvara olika kommuners behov. Om lagen skulle innehålla föreskrifter om ett bestämt eurobelopp skulle man dessutom årligen bli tvungen att justera beloppet till följd av förändringarna i kostnadsnivån.

5. Propositionens konsekvenser

5.1. Ekonomiska konsekvenser

I denna proposition åläggs kommunerna inte några nya uppgifter. De föreslagna tidsfristerna innebär endast en precisering av de skyldigheter som kommunerna har enligt gällande lagstiftning. Enligt 14 § 4 mom. i lagen om utkomststød är kommunerna även för närvarande förpliktade att behandla utkomst-

stödsärenden utan dröjsmål. Kommunerna är likaså redan nu skyldiga att erbjuda utkomststödsklienterna sakkunnighjälp, råd och handledning i utkomststödsärenden, eftersom socialvårdspersonalen enligt 5 § i lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården (812/2000, klientlagen) är förpliktade att för klienten utreda hans eller hennes rättigheter och skyldigheter samt olika alternativ och deras verkningar, liksom också andra omständigheter som är av betydelse för klientens ärende.

Det budgetförslag för år 2007 som social- och hälsovårdsministeriet uppgjorde under våren 2006 innehöll ett förslag till föreskrifter om omgående behandling av utkomststödsärenden. Förslaget hörde samman med genomförandet av ett projekt för utveckling av socialvårdssektorn. I detta sammanhang utarbetades ett utkast till regeringsproposition angående ändring av lagen om utkomststöd. Utkastet innehöll bestämmelser om tidsfrister för behandlingen av utkomststödsärenden och om klientens rätt att bli mottagen hos en socialarbetare eller en socialhandledare.

I avvikelser från denna proposition föreslogs det i utkastet också att socialarbetaren skulle vara skyldig att utarbeta en serviceplan för en ny klient inom två månader efter att utkomststödsansökan inkommit. Man uppskattade då att lagförslaget skulle förutsätta att kommunernas personalresurser inom socialarbetet måste utökas med nästan 500 socialarbetare. Behovet av tilläggsresurser skulle närmast ha berott på ökningen av antalet planer för utkomststödsklienterna, eftersom utarbetandet av en plan ofta förutsätter mycket intensivt samarbete med klienten. För utarbetandet av en plan krävs det minst två eller tre möten med klienten, och när det gäller klienter med många problem behövs det betydligt fler möten än detta. I 7 § i klientlagen finns det redan för närvarande en bestämmelse om utarbetandet av en plan, så lagförslaget skulle inte ha utökat kommunens lagstadgade uppgifter utan endast inneburet en precisering av skyldigheten att utarbeta en plan. Trots detta var avsikten att staten genom en höjning av statsandelsprocentsatsen skulle ha bistått kommunerna vid fullföljandet av de skyldigheter som ingick i lagförsla-

get. Om statsandelen hade höjts i motsvarighet till kommunernas ökade kostnader skulle detta ha inneburit att statsandelen hade höjts med 5 miljoner euro per år. Vid regeringens budgetförhandling hösten 2006 nåddes emellertid inte samförstånd beträffande ökningen av statsandelen.

Vid beredningen av denna proposition har man haft tillgång till två färskare utredningar om behandlingstiderna för utkomststödsärenden och om klientköerna i samband med utkomststödsärenden. Utredningarna har behandlats närmare ovan i kapitel 3.1. Av dessa utredningar framgår det att största delen av kommunerna har klarat av att se till att utkomststödsansökningarna har kunnat behandlas utan dröjsmål. Största delen av kommunerna har likaså klarat av att erbjuda klienten en möjlighet till ett personligt besök i samband med behandlingen av hans eller hennes utkomststödsärende inom de frister som föreslagits i propositionen.

I samband med beredningen av propositionen har man hört representanter för socialvårdsområdet samt socialombudsmännen från vissa kommuner. Enligt de kommunala tjänsteinnehavare som blivit hörda kan de föreslagna tidsfristerna för omgående behandling av utkomststödsärenden, inklusive klientens möjlighet att inom en bestämd tid personligen bli mottagen hos en socialarbetare eller socialhandledare för att diskutera sitt ärende, införas och iaktas med hjälp av den nuvarande personalen. I vissa kommuner kan det dock krävas att uppgifterna omorganiseras på ett lämpligt sätt.

Enligt de förhandsuppgifter som erhållits från Stakes, länsstyrelserna och kommunerna har antalet utkomststödsklienter år 2006 minskat med fyra procent i förhållande till det antal som framgår av statistiken för år 2005 (238 800 hushåll) och man uppskattar att antalet fortsättningsvis kommer att minska. Enligt de uppskattningar som gjorts i flera kommuner har minskningen av antalet klienter redan år 2007 möjliggjort ett intensivare samarbete med klienterna.

De föreslagna ändringarna innebär att den personal som behandlar utkomststödsärenden måste utökas med ca 50 personer. Behovet av tilläggspersonal omfattar ungefär lika stora andelar socialarbetare, socialhandledare och

förmånshandläggare. Denna personalökning orsakar kommunerna utgifter på ca 1 600 000 euro, varav statsandelen utgör ca 500 000 euro. Ökningen av statsandelen har i enlighet med budgetförslaget för år 2008 beaktats i den förhöjda procentsatsen för statsandelen (31,77 procent) samt i det anslag (4 884 762 000 euro) som reserverats under moment 33.60.30 (Statsandel till kommunerna för driftskostnaderna inom social- och hälsovården).

5.2. Konsekvenser för den offentliga förvaltningen

Ändringen av gränsen för justering av förskotten kommer att medföra mer arbete för länsstyrelserna, eftersom kommunernas förskott kommer att justeras oftare än förut. Hitills har förskotten justerats i 56 procent av kommunerna, men då gränsen för justeringen sänks till fem procent kommer förskotten uppskattningsvis att justeras i 77 procent av kommunerna. Samtidigt kommer det belopp som återkrävs i samband med att den slutliga statsandelen fastställs att minska.

Ur kommunernas synvinkel är det ändamålsenligt att beloppet av förskotten så väl som möjligt överensstämmer med de faktiska kostnaderna. Om förskottens belopp är alltför litet i förhållande till de faktiska kostnaderna är det fördelaktigt för kommunen att gränsen för justering av förskotten sänks från tio procent till fem procent, eftersom kommunen då tidigare än för närvarande får tillgång till hela statsandelen. Då blir kommunen inte tvungen att ordna finansiering för differensen mellan de faktiska kostnaderna och det alltför låga förskottet.

Om kommunen har fått förskott som avsevärt överstiger de faktiska kostnaderna och alla förskott inte kan kvittas, måste kommunen återbetala det överskjutande beloppet.

5.3. Konsekvenser för socialvårdsklienternas ställning

De tidsfrister som föreslås för behandlingen av utkomststödsärenden förbättrar klienternas rättsskydd och stärker deras rätt till det

ekonomiska stöd som beviljas i sista hand. En utkomststöds klient skall bl.a. tidigare än förut få råd och handledning i sin kärva ekonomiska situation. Klienten skall informeras om de till buds stående alternativen när det gäller att lösa problemen. Därigenom kan man sannolikt förhindra att klientens problem försvåras ytterligare.

Enligt Stakes statistik var sammanlagt 238 800 hushåll utkomststödtagare år 2005. Den största gruppen utkomststödtagare utgörs av ensamstående personer och gruppens andel har ökat i storlek. Av stödtagarhushållen bestod 101 100 (42 %) hushåll av ensamboende män och 66 300 (28 %) hushåll av ensamboende kvinnor, vilket innebär att antalet ensamboende sammanlagt uppgick till 167 400 (70 %).

Av stödtagarna var 18 500 (8 %) barnlösa par. Bland stödtagarna fanns ca 29 700 familjer med en ensamstående förälder, vilket motsvarar ca 12 procent av stödtagarna, och 23 200 övriga barnfamiljer (10 %).

År 2005 fick drygt 7 procent av vårt lands befolkning utkomststöd. Enligt förhandsuppgifterna för år 2006 har antalet hushåll som fått utkomststöd minskat till ca 229 000.

Även om ensamboende personer utgör den största gruppen bland utkomststödtagarna, motsvarar deras andel av de ensamboende bland hela befolkningen knappt 12 procent. Däremot verkar ensamstående föräldrar uppenbart vara den grupp som är mest sårbar i ekonomiskt hänseende. År 2005 betalades i vårt land utkomststöd till 25 procent av alla familjer med en ensamstående förälder.

Av de ensamboende stödtagarna är nästan två tredjedelar män. Däremot är så gott som alla ensamstående föräldrar som får utkomststöd kvinnor. De ändringar som genomförs för att utkomststöds klienternas ställning skall förbättras inverkar således i första hand på ställningen för ensamstående mödrar och ensamboende män.

6. Beredningen av propositionen

Lagförslaget har beretts vid social- och hälsovårdsministeriet. I samband med beredningen har länsstyrelserna och Finlands kommunförbund hörts.

Ärendet har i enlighet med 8 § i kommunallagen (35/1995) behandlats i delegationen för kommunal ekonomi och kommunal förvaltning.

7. Samband med andra propositioner

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2008 och avses bli behandlad i samband med den.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslag

5 b §. *Fastställande, betalning och justering av förskott på statsandelen.* Det föreslås att paragrafens 4 mom. skall ändras så att länsstyrelsen på basis av kommunens utredning skall justera förskotten för oktober–december om uppskattningen av kostnaderna för det grundläggande utkomststödet under finansåret avviker med minst fem procent från de kostnader som använts vid beräkningen av förskotten enligt 5 b § 2 mom. Justeringen kan innebära att förskottets belopp ökas eller minskas eller att förskottet stryks helt och hållet. Sänkningen av gränsen för justeringen från tio procent till fem procent gynnar särskilt de kommuner vars förskott höjs för slutet av året.

14 §. *Sökande och beviljande av utkomststöd.* Det föreslås att 14 § 4 mom. i den gällande lagen, där konstateras att utkomststödsärenden skall behandlas utan dröjsmål i kommunen, skall upphävas. Stadgandet blir onödigt eftersom det föreslagna 14 a § innehåller mer detaljerade bestämmelser om saken.

14 a §. *Behandlingen av utkomststödsärenden.* Det föreslås att utkomststödslagen skall utökas med en ny 14 a § som innehåller bestämmelser om behandlingen av utkomststödsärenden.

Enligt paragrafens 1 mom. är utgångspunkten att utkomststödsärendena skall behandlas så att ingens grundlagsenliga rätt till oundgänglig försörjning och omsorg äventyras. De tidsfrister som anges i 1–3 mom. i den nya 14 a § gäller behandlingen av utkomststödsansökningar i kommunerna. Behandlingen av rättelseyrkanden vid kommunala

organ omfattas även i fortsättningen av 16 § 2 mom. i socialvårdsförordningen (607/1983), där det föreskrivs att organet skall behandla dessa ärenden i brådskande ordning.

I brådskande fall skall beslutet om utkomststöd fattas samma dag eller senast följande vardag efter att ansökan inkommit, på basis av den information som då står till buds. Med till buds stående information avses de uppgifter klienten fogat till sin ansökan samt de uppgifter som socialvårdsmyndigheten utan svårigheter själv kan skaffa eller få tillgång till t.ex. med hjälp av en onlineslutning.

Avsikten är att den tjänsteinnehavare som behandlar utkomststödsärenden inom kommunen från fall till fall skall bedöma hur brådskande ärendet är. Bedömningen av hur brådskande ett ärende är kräver yrkeskunskande inom socialvården. I brådskande fall kan man t.ex. bevilja klienten livsmedelshjälp, hjälp för anskaffning av nödvändiga mediciner eller färdbiljetter eller se till att det ordnas brådskande inkvartering för en person eller en familj. Liksom för närvarande skall det också vara möjligt att fatta ett partiellt beslut angående klientens ansökan. Man kan sedan senare fatta ett separat beslut angående den del av klientens utgifter som inte är brådskande eller som kräver tilläggsutredning.

Ett utkomststödsärende som inte är brådskande skall tas till behandling och avgöras utan dröjsmål, likväl senast den sjunde vardagen efter att ansökan inkommit. Det beslut som fattats om utkomststödet skall likaså verkställas utan dröjsmål.

En socialvårdsklient kan i enlighet med

19 § i förvaltningslagen skriftligen inleda ett ärende som gäller en förmån, en tjänst eller en stödåtgärd. Med myndighetens samtycke får ärendet också inledas muntligen. Om myndigheten ger sitt samtycke till att ärendet inleds muntligen, skall myndigheten anteckna alla klientens yrkanden i de handlingar som gäller klienten. Enligt 18 § i förvaltningslagen anses en handling ha inkommit till en myndighet den dag då den har getts in till myndigheten. Som ankomstdag för en handling som har sänts per post betraktas också den dag då handlingen har kommit till myndighetens postbox eller då myndigheten har tillställts ett meddelande om att försändelsen har kommit in till ett postföretag.

I de fall då lagen inte innehåller några särskilda bestämmelser om beräkning av en tidsfrist iaktas de beräkningsregler som ingår i lagen om beräkning av laga tid (150/1930). Om en tid är bestämd i ett visst antal dagar efter en angiven dag skall denna dag enligt 2 § i lagen om beräkning av laga tid inte medräknas. Om en utkomststödsansökan tas till behandling på en måndag, skall beslutet således fattas senast följande veckas onsdag, om det inte infaller söckenhelgdagar eller därmed jämförbara dagar under perioden.

I praktiken kan det orsakas problem i de fall då klienten har lämnat in sin ansökan flera veckor eller till och med flera månader före den period för vilken han eller hon ansöker om stöd. När det gäller dessa ärenden kan bestämmelsen om att ett ärende skall behandlas inom sju vardagar medföra en anhopning av ärenden. Det är inte ändamålsenligt att man fattar beslut om utkomststödet flera veckor före den tidsperiod som ansökan avser, eftersom man i allmänhet då inte ännu har tillgång till information om klientens primära förmåner. Därför föreslås paragrafens 2 mom. innehålla en bestämmelse enligt vilken det i dessa fall räcker att klienten får beslutet och beslutet verkställs senast den första vardagen under den period som beslutet avser. Oftast fattar man beslut om utkomststöd för en månad i taget, men beslutet kan också gälla en kortare eller längre tid än en månad.

Den ansökan klienten lämnar in är inte alltid klar att behandlas som sådan. Om en

handling som har tillställts en myndighet är bristfällig, skall myndigheten enligt 22 § i förvaltningslagen uppmana avsändaren att komplettera handlingen inom en viss tid, om det inte är onödigt med tanke på avgörandet av ärendet. Handlingens avsändare skall upplysas om hur handlingen skall kompletteras. Den föreslagna paragrafens 3 mom. skall innehålla en bestämmelse enligt vilken klienten så fort som möjligt, dock senast den sjunde vardagen efter att ansökan har inkommit, skall ges eller sändas en specificerad uppmaning att komplettera ansökan. Avsikten är att uppmaningen skall ges i skriftlig form, för att det inte skall uppkomma oklarhet om hur ansökan skall kompletteras. Den utredning som begärs av klienten skall vara nödvändig för att ärendet skall kunna avgöras. Då utredningen begärs skall man också bedöma hurvida det med beaktande av klientens förhållanden och övriga omständigheter är en orimlig uppgift för klienten att skaffa utredningen. Beslutet om att utkomststöd beviljas skall fattas utan dröjsmål, likväl senast den sjunde vardagen efter att den kompletterade ansökan och de behövliga bilagorna har inkommit.

Enligt 22 § i förvaltningslagen kan en part också på eget initiativ komplettera sin ansökan eller någon annan handling som parten har gett in för behandlingen av ett ärende, samt under behandlingens lopp tillställa myndigheten sådana handlingar som behövs för att ärendet skall kunna avgöras.

I 31 § i förvaltningslagen finns bestämmelser om utredningsskyldighetens innebörd samt om fördelningen av utredningsansvaret mellan myndigheten och parten. Enligt paragrafens 1 mom. skall myndigheten se till att ett ärende utreds tillräckligt väl och på ett behörigt sätt genom att skaffa den information och den utredning som behövs för att ärendet skall kunna avgöras. I enlighet med officialprincipen bär myndigheten således i allmänhet det huvudsakliga ansvaret för ärendets utredning. I den regeringsproposition som gäller förvaltningslagen (RP 72/2002 rd) konstateras det i motiveringen att fördelningen av utredningsansvaret mellan parten och myndigheten delvis har varit oklar och gett rum för olika tolkningar. Fördelningen av utredningsuppgifterna har i praktiken närmast ansetts bero på vilket intresse ut-

redningen främjar mest. I fråga om förvaltningsbeslut där någon påförs en förpliktelse ligger utredningsansvaret i regel hos myndigheten. När det är fråga om ett beslut genom vilket en förmån beviljas ligger intresset däremot vanligen hos parten. Enligt 31 § 2 mom. i förvaltningslagen skall en part lägga fram utredning om grunderna för sina yrkanden samt även i övrigt medverka till utredningen av ett ärende som han eller hon har inlett. Den skyldighet att medverka till utredningen som avses i förvaltningslagen gäller främst ärenden där parten har framställt ett yrkande om att en rättighet skall tillgodoses eller en förmån beviljas honom eller henne.

Man har strävat efter att klargöra fördelningen av utredningsansvaret genom att i 17 § i utkomststödslagen ålägga den som ansöker om utkomststöd, hans eller hennes familjemedlemmar och den som har försörjningsplikt gentemot honom eller henne, samt vid behov deras vårdnadshavare och intressebevakare, en skyldighet att lämna uppgifter samt en anmälningsskyldighet, dvs. en förpliktelse att lämna alla nödvändiga uppgifter som inverkar på utkomststödet. Underlåtelse att lämna uppgifter kan leda till att utkomststöd vägras.

Om klienten inte inom utsatt tid har kompletterat ansökan och inte heller inom denna tid har uppgett någon godtagbar orsak till att kompletteringen försenats, skall beslutet om utkomststöd enligt paragrafens 3 mom. fattas på basis av de till buds stående uppgifterna. Ansökan kan förkastas om den inte innefattar de uppgifter som behövs för att ärendet skall kunna behandlas, t.ex. uppgifter om klientens inkomster. Ärendet får emellertid inte lämnas oavgjort trots att klienten inte har lämnat in den utredning som krävs. Genom att det fattas ett beslut i ärendet ges sökanden en möjlighet att få frågan om huruvida den utredning som krävs varit nödvändig för ärendets behandling avgjord av det organ som behandlar kommunens utkomststödsärenden och vidare av förvaltningsdomstolen, samt i sista hand av högsta förvaltningsdomstolen.

Enligt förslaget skall beslutet fattas utan dröjsmål, men likväl senast den sjunde vardagen efter att den utsatta tiden har gått ut. Med klientens samtycke kan beslutet också fattas redan innan tidsfristen för inlämnandet

av utredningen har gått ut, på basis av de uppgifter som finns att tillgå vid den tidpunkt då beslutet fattas.

I och med att det fastställs en tidsfrist för inlämnandet av utredningen åläggs klienten en uttrycklig handlingsplikt, men å andra sidan tryggar den föreslagna bestämmelsen också klientens rätt till en minimiutkomst. Det är t.ex. vanligt att den utredning som begärs av klienten gäller en exceptionell utgiftspost, medan ansökan i övrigt inte innehåller några oklarheter. I ett sådant fall är det inte önskvärt att klienten blir tvungen att vänta på den del av utkomststödet som han eller hon på basis av den övriga utredningen utan vidare är berättigad till, bara därför att klienten t.ex. inte har presenterat en uppskattning av de tandvårdskostnader han eller hon dessutom ansökt om utkomststöd för.

Enligt det föreslagna 4 mom. skall en utkomststöds klient erbjudas en möjlighet till ett personligt samtal med en sådan anställd inom socialvården som avses i 3 eller 6 § i lagen om behörighetsvillkoren för yrkesutbildad personal inom socialvården, dvs. med en socialarbetare eller socialhandledare, senast den sjunde vardagen efter att klienten begärt detta. Därigenom garanteras klienten en möjlighet att få diskutera sin svåra ekonomiska situation med en sakkunnig person med utbildning inom socialvårdssektorn och få närmare information om sin rätt till utkomststöd. Klienten kan också vara i behov av råd när det gäller att ansöka om primära förmåner eller övrig service. Klienten skall få information om de till buds stående alternativen när det gäller att lösa problemen. Därigenom kan man sannolikt förhindra att klientens problem försvåras ytterligare.

Ett sådant personligt samtal som avses i momentet kan genomföras också på andra sätt än genom att klienten besöker en socialarbetare eller socialhandledares mottagning. Ofta kan en socialarbetare eller socialhandledare per telefon utreda klientens utkomststödsärende och ge klienten den information han eller hon behöver. Vid behov kan socialarbetaren eller socialhandledaren på basis av telefonsamtalet reservera en mottagningstid för klienten. Ett personligt samtal kan också ordnas t.ex. i klientens hem.

2. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2008. Den nya bestämmelsen om utkomststödsärendens behandling skall tillämpas på behandlingen av sådana utkomststödsansök-

ningar som inkommit efter lagens ikraftträdande.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lagförslag

Lag

om ändring av lagen om utkomststöd

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen av den 30 december 1997 om utkomststöd (1412/1997) 14 § 4 mom., sådant det lyder i lag 923/2000
ändras 5 b § 4 mom., sådant det lyder i lag 1218/2005, samt
fogas till lagen en ny 14 a § som följer:

5 b §

Fastställande, betalning och justering av förskott på statsandelen

 För justering av förskotten skall kommunen varje år senast den 31 augusti lämna länsstyrelsen uppgifter om de kostnader som det grundläggande utkomststödet gett upphov till fram till utgången av juni under finansåret samt en uppskattning av de kostnader som det grundläggande utkomststödet ger upphov till under tiden juli–december. På basis av kommunens utredning justerar länsstyrelsen förskotten för resten av året, om uppskattningen av kostnaderna för det grundläggande utkomststödet under finansåret avviker med minst fem procent från de kostnader som använts vid beräkningen av förskott enligt 2 mom. Förskotten justeras från ingången av oktober så att det årliga sammanlagda beloppet av förskotten motsvarar 50 procent av de uppskattade kostnaderna för det grundläggande utkomststödet under finansåret.

14 a §

Behandlingen av utkomststödsärenden

Utkomststödsärendet skall i kommunen behandlas så att ingens rätt till oundgänglig försörjning och omsorg äventyras. I brådskande fall skall beslutet fattas på basis av de till buds stående uppgifterna, samma eller

senast följande vardag efter att ansökan inkommit. I andra än brådskande fall skall beslutet fattas utan dröjsmål, likväl senast den sjunde vardagen efter att ansökan inkommit. Ett beslut om att utkomststöd beviljas skall verkställas utan dröjsmål.

Då ansökan avser månaden efter ansökningstidpunkten skall beslutet, utan hinder av 1 mom., fattas och verkställas senast den första vardagen under nämnda månad, om det då har förflutit mer än sju vardagar från den tidpunkt då ansökan inkom. Om ansökan avser en senare tidsperiod än den månad som följer efter ansökningstidpunkten, skall beslutet fattas och verkställas senast den första vardagen under den tidsperiod som avses i ansökan.

Om ansökan är bristfällig skall klienten senast den sjunde vardagen efter att ansökan inkommit ges eller sändas en specificerad uppmaning att komplettera ansökan inom utsatt tid. Beslutet om utkomststöd skall fattas utan dröjsmål, likväl senast den sjunde vardagen efter att den kompletterade ansökan har inkommit. Om klienten inte inom utsatt tid har kompletterat sin ansökan eller uppgett en godtagbar orsak till att kompletteringen försenats, fattas beslutet utan dröjsmål på basis av de till buds stående uppgifterna, likväl senast den sjunde vardagen efter att tidsfristen gått ut. Med klientens samtycke kan beslutet fattas på basis av de till buds stående uppgifterna innan den utsatta tiden har gått ut.

Utkomststöds klienten skall ges tillfälle till

ett personligt samtal med en socialarbetare eller socialhandledare senast den sjunde vardagen efter det att klienten begärt detta.

Denna lag träder i kraft den _____ 20 .

Lagen tillämpas på behandlingen av utkomststödsansökningar som har gjorts efter lagens ikraftträdande.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Helsingfors den 12 oktober 2007

Republikens President

TARJA HALONEN

Omsorgsminister *Paula Risikko*

*Bilaga
Parallelltext*

Lag

om ändring av lagen om utkomststöd

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen av den 30 december 1997 om utkomststöd (1412/1997) 14 § 4 mom., sådant
det lyder i lag 923/2000
ändras 5 b § 4 mom., sådant det lyder i lag 1218/2005, samt
fogas till lagen en ny 14 a § som följer:

Gällande lydelse

14 §

Sökande och beviljande av utkomststöd

*Utkomststödsärenden skall i kommunen
behandlas utan dröjsmål.*

5 b §

*Fastställande, betalning och justering av
förskott på statsandelen*

För justering av förskotten skall kommunen varje år senast den 31 augusti lämna länsstyrelsen uppgifter om de kostnader som det grundläggande utkomststödet gett upphov till fram till utgången av juni under finansåret samt en uppskattning av de kostnader som det grundläggande utkomststödet ger upphov till under tiden juli–december. På basis av kommunens utredning justerar länsstyrelsen förskotten för resten av året, om uppskattningen av kostnaderna för det grundläggande utkomststödet under finansåret avviker med minst *tio procent* från de kostnader som använts vid beräkningen av förskott enligt 2 mom. Förskotten justeras från ingången av oktober så att det årliga sammanlagda beloppet av förskotten motsvarar 50 procent av de uppskattade kostnaderna för det grundläggande utkomststödet under finansåret.

Föreslagen lydelse

14 §

Sökande och beviljande av utkomststöd

(4 mom. uphävs)

5 b §

*Fastställande, betalning och justering av
förskott på statsandelen*

För justering av förskotten skall kommunen varje år senast den 31 augusti lämna länsstyrelsen uppgifter om de kostnader som det grundläggande utkomststödet gett upphov till fram till utgången av juni under finansåret samt en uppskattning av de kostnader som det grundläggande utkomststödet ger upphov till under tiden juli–december. På basis av kommunens utredning justerar länsstyrelsen förskotten för resten av året, om uppskattningen av kostnaderna för det grundläggande utkomststödet under finansåret avviker med minst *fem procent* från de kostnader som använts vid beräkningen av förskott enligt 2 mom. Förskotten justeras från ingången av oktober så att det årliga sammanlagda beloppet av förskotten motsvarar 50 procent av de uppskattade kostnaderna för det grundläggande utkomststödet under finansåret.

14 a §

Behandlingen av utkomststödärenden

Utkomststödsärendet skall i kommunen behandlas så att ingens rätt till oundgänglig försörjning och omsorg äventyras. I bråds-kande fall skall beslutet fattas på basis av de till buds stående uppgifterna, samma eller senast följande vardag efter att ansökan inkommit. I andra än bråds-kande fall skall beslutet fattas utan dröjsmål, likväl senast den sjunde vardagen efter att ansökan inkommit. Ett beslut om att utkomststöd beviljas skall verkställas utan dröjsmål.

Då ansökan avser månaden efter ansökningstidpunkten skall beslutet, utan hinder av 1 mom., fattas och verkställas senast den första vardagen under nämnda månad, om det då har förflutit mer än sju vardagar från den tidpunkt då ansökan inkom. Om ansökan avser en senare tidsperiod än den månad som följer efter ansökningstidpunkten, skall beslutet fattas och verkställas senast den första vardagen under den tidsperiod som avses i ansökan.

Om ansökan är bristfällig skall klienten senast den sjunde vardagen efter att ansökan inkommit ges eller sändas en specificerad uppmaning att komplettera ansökan inom utsatt tid. Beslutet om utkomststöd skall fattas utan dröjsmål, likväl senast den sjunde vardagen efter att den kompletterade ansökan har inkommit. Om klienten inte inom utsatt tid har kompletterat sin ansökan eller uppgett en godtagbar orsak till att kompletteringen försenats, fattas beslutet utan dröjsmål på basis av de till buds stående uppgifterna, likväl senast den sjunde vardagen efter att tidsfristen gått ut. Med klientens samtycke kan beslutet fattas på basis av de till buds stående uppgifterna innan den utsatta tiden har gått ut.

Utkomststöds-klienten skall ges tillfälle till ett personligt samtal med en socialarbetare eller socialhandledare senast den sjunde vardagen efter det att klienten begärt detta.

*Denna lag träder i kraft den 20 .
Lagen tillämpas på behandlingen av ut-
komststödsansökningar som har gjorts efter
lagens ikraftträdande.*

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

*Åtgärder som verkställigheten av lagen
förutsätter får vidtas innan lagen träder i
kraft.*
